

A silver spiral-bound notebook is shown from a top-down perspective, slightly angled. A silver pen lies diagonally across the top right corner of the notebook. The notebook's pages are a light, off-white color. The spiral binding is visible on the left side.

Metodologie ISK

Věda, paradigma, teorie

Ladislava Suchá, 30. září 2011, Brno

Věda, paradigma, teorie

Věda

„Užití systematických metod empirického pozorování, teoretické analýzy a logického vyhodnocování argumentů za účelem vytvoření souhrnu znalostí v určité oblasti“

(Giddens, 2001: s. 27)

Věda, paradigma, teorie

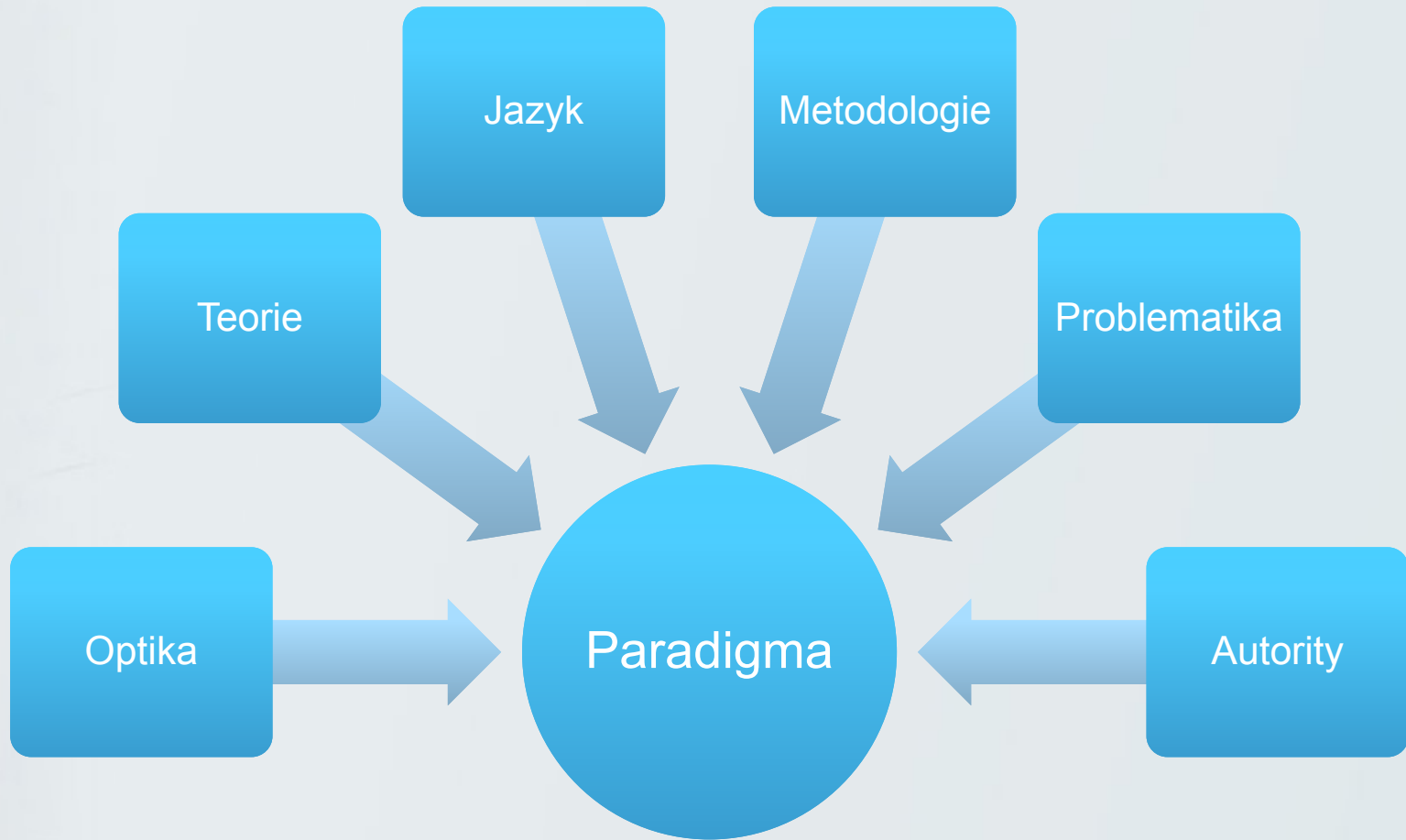
Paradigma

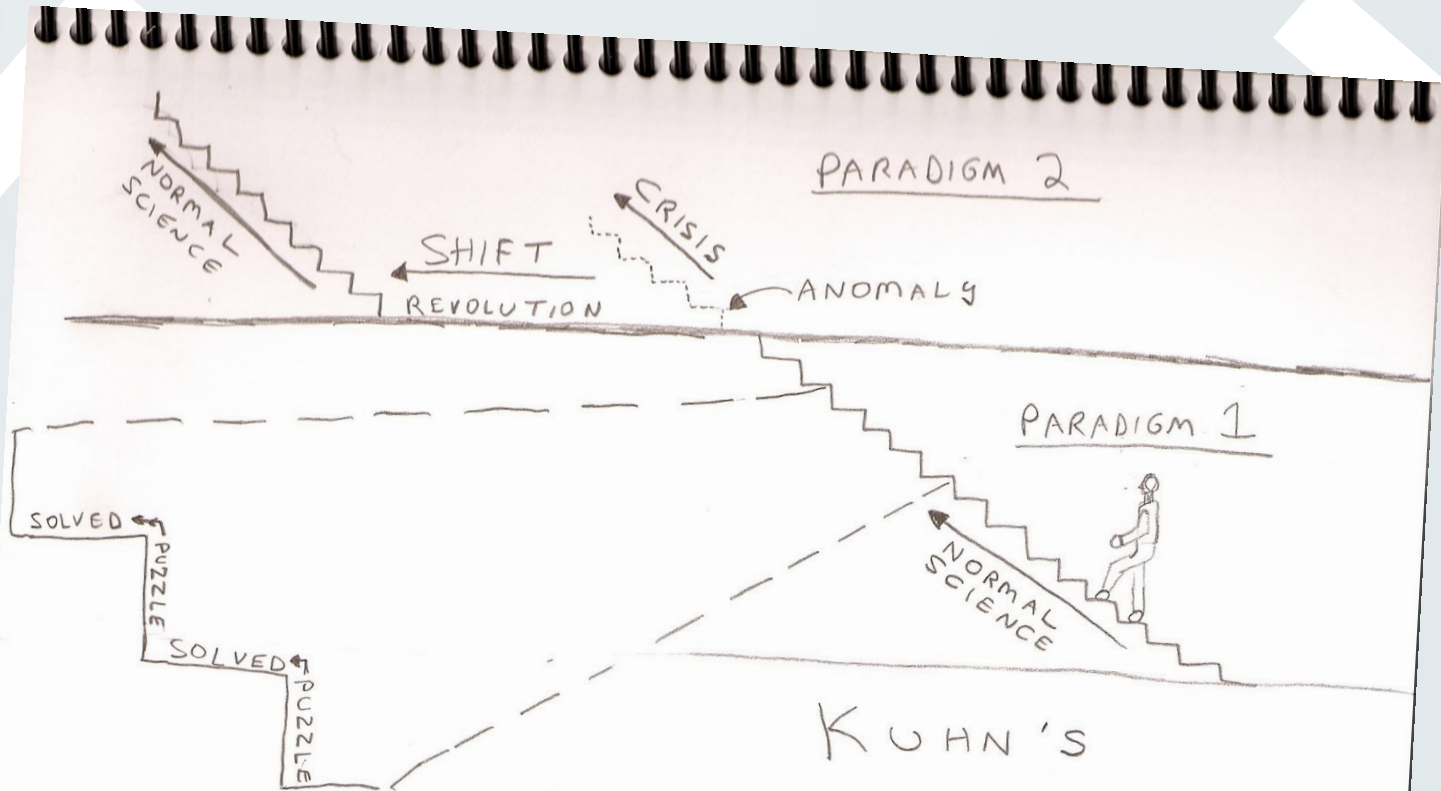
„Za paradigma považuji obecně uznávané výsledky, které v dané chvíli představují pro společenství odborníků model problémů a jejich řešení“

„Paradigma je to, co členové vědeckého společenství sdílejí, a naopak: vědecké společenství se skládá z lidí, kteří sdílejí nějaké paradigma.“

(Kuhn, 1997)

Věda, paradigma, teorie

KUHN'S
 PARADIGM SHIFT
 (AN INTERPRETATION)
 - LOREN JOHNSON LMS@OU.EDU

Věda, paradigma, teorie

Teorie

„Teorie je soubor vzájemně souvisejících konstruktů (pojmu), definicí a výroků, který představuje systematický pohled na jevy tím, že specifikuje vztahy mezi proměnnými, s cílem vysvětlit nebo předpovědět tyto jevy.“

(Kerlinger, 1971)

Metateorie podle Bates (2005)

Historické paradigma

- Pochopení současného stavu skrze analýzu sociálních, politických, ekonomických vztahů a procesů v minulosti
- Kvantita i kvalita
- Porozumění historii * získání co největšího počtu dat * vysvětlení historických faktů * kontrola zdrojů atd. (Busha & Harter, 1980)

Metateorie podle Bates (2005)

Konstruktivistické paradigma

- Vychází ze sociologie (Schutz, Berger & Luckman) / pedagogiky (Vygotsky)
- Sociální realita neustále re-konstruována – při této konstrukci hraje klíčovou roli jazyk
- Znalosti a identity konstruované v diskurzích kategorizujících svět

Metateorie podle Bates (2005)

Diskurzivně-analytický přístup

- Ideové zdroje: Bakhtin, Foucault
- Zaměřuje se na odhalování skrytých motivací za textem – dekonstruktivistické čtení a interpretace
- Považována za produkt postmoderní vědy – neposkytuje jeden správný pohled, naopak odkrývá, že jeden správný pohled neexistuje

Metateorie podle Bates (2005)

Filozoficko-analytický přístup

- Teoretický výzkum
- Různé filozofické pohledy - lze mluvit o jednom paradigmatu?

Metateorie podle Bates (2005)

Kritická teorie

- Inspirovaná Frankfurtskou školou (Marx, Weber, Freud), post-strukturalismem (Foucault) atd.
- Vztah moci a vědění – hegemonie a nerovnost (kritika předchozích výzkumů)
- Co je informace/znalost? * Kdo o tom rozhoduje? (WHASP) * Kdo z toho těží / kdo ne?

Metateorie podle Bates (2005)

Etnografický přístup

- Nejprve v antropologii
- Field research: pozorování, studium dokumentů, rozhovory

Metateorie podle Bates (2005)

Sociokognitivní přístup

- Odpověď na kognitivní paradigma
- Využívání informace je determinováno individuálně i sociálně
- V ISK typicky doménová analýza (Hjørland & Albrechtsen, 1995) – sleduje organizaci znalostí v (odborných, oborových, volnočasových) komunitách

Metateorie podle Bates (2005)

Kognitivní přístup

- Zaměření na to, jak jedinec zpracovává informace
- Kognitivní procesy

Metateorie podle Bates (2005)

Bibliometrie

- Dokumenty jako odraz stavu vědeckého poznání
- Kvantitativní analýza vědecké komunikace
- Citační analýzy, webometrie
- Bibliometrické zákony

Metateorie podle Bates (2005)

Fyzikální přístupy

- Shannonova teorie informace
- Nejblíže k přírodním vědám

Metateorie podle Bates (2005)

Technologický přístup

- Uplatnění při konstrukci informačních systémů
- Zpracování přirozeného jazyka, AI
- Otázka „Funguje to?“

Metateorie podle Bates (2005)

Na uživatele zaměřený přístup

- Jde za technologický přístup – zaměřuje se na uživatelskou přívětivost
- Typicky uživatelská testování
- Design informačních systému
- Design služeb (?)

Metateorie podle Bates (2005)

Evolucionaristický přístup

- Biologie, evoluční psychologie
- Nový přístup v ISK (?)

Cvičení

